दीर्घपल्लव पु॰ दीर्घः पल्लवोऽस्य । १शणवृक्षे राजनि॰ २आयत पत्रयुक्ते त्रि॰ । कर्म॰ । ३आयते पल्लवे पुंन॰ ।

दीर्घपाद् पु॰ दीर्घः पादोऽस्य अन्त्यलोपः समा॰। कङ्कपक्षि शब्दर॰ समासान्तविधेरनित्यत्वात् दीर्घपादोऽप्यत्र हेमच॰ २दीर्घपादयुक्ते त्रि॰। [कर्म॰। ३दीर्घे वृक्षे पु॰।

दीर्घपादप पु॰ नित्यकर्म॰ । १तालवृक्षे २पूगे च राजनि॰ ।

दीर्घपृष्ठ पुंस्त्री॰दीर्घं पृष्ठमस्य । सर्पे अमरः स्त्रियां ङीष् ।

दीर्घप्रज्ञ पु॰ १द्वापरयुगीये वृषपर्वासुरावतारे नृपभेदे "वृषपर्वेति विख्यातः श्रीमान् यस्तु महासुरः । दीर्घप्रज्ञ इति ख्यातः पृथिव्यां सोऽभवन्नृपः !"। भा॰आ॰६७अ॰ "अभितौजसे तथोग्राय हार्द्दिक्यायाहुकाय च । दीर्घप्रज्ञाय शूराय रोचमानाय वा विभो !" भा॰उ॰३अ॰ । २दूरदर्शिनि त्रि॰ "काममूर्तिधरः क्रूरः कालकल्पोव्यदृश्यत । तमुवाच ततो राजा दीर्घप्रज्ञो युधिष्ठिरः" भा॰ व॰११ अ॰ ।

दीर्घफल पु॰ दीर्घाणि फलान्यस्य । १आरग्वधे (सोन्धाल) संज्ञायां कन् । दीर्घफलक । अगस्त्यवृक्षे पु॰ । वा कप् कापि अत इत्त्वम् । दीर्घफलिका १कपिलद्राक्षायां, २जतुकायाञ्च स्त्री राजनि॰ [चमर्य्यां राजनि॰।

दीर्घबाली स्त्री दीर्घः बालः केशो यस्याः स्वाङ्गत्वात् ङीष् ।

दीर्घबाहु पु॰। दीर्घौ बाहू यस्य । १शिवानुचरभेदे "तस्याग्रे समपद्यन्त भूतसंघाः सहस्रशः" इत्युपक्रमे "दीर्घरोमा दीर्घभुजो दीर्घबाहुर्निरञ्जनः" हरिवं॰ २७७ अ॰ । २धृतराष्ट्रपुत्रभेदे "दीर्घबाहुर्महाबाहुर्व्यूढोरुः कनकाङ्गदः" भा॰आ॰ ६७अ॰। ३आयतबाहुयुक्ते त्रि॰"दीर्घबाहुर्द्दिलीपस्य रघुर्नाम्नाऽभवत् सुतः" हरिवं॰१५अ॰

दीर्घभुज पु॰ दीर्घौ भुजौ यस्य । १शिवानुचरभेदे दीर्घबाहुशब्दे दृश्यम् । २दीर्घबाहुयुक्ते त्रि॰कर्म॰। ३दीर्घे भुजे पु॰।

दीर्घमारुत पुंस्त्री दीर्घो मारुतो वेगवायुरस्य । गजे त्रिका॰ स्त्रियां जातित्वात् ङीष् ।

दीर्घमूल पु॰ दीर्घं मूलं यस्य । १मोरटालतायां, २विल्वभेदे च राजनि॰। ३लामज्जके न॰। कर्म॰संज्ञायां कन् । ४मूलके राजनि॰ । ५श्यामालतायां शालपर्ण्याञ्च स्त्री टाप् रत्नमाला । ६दुरालभायां स्त्री ङीप् शब्दमाला ।

दीर्घयज्ञ त्रि॰दीर्घः बहुकालव्यापको यज्ञो यस्य । १बहुकालव्यापकयज्ञकारिणि । २द्वापरयुगीये अयोध्याधिप राजभेदे पु॰"अयोध्यायान्तु धर्मज्ञं दीर्घयज्ञं महाबलम् । अजयत् पाण्डवश्रेष्ठो नातितीव्रेण कर्मणा"भा॰२९अ॰।

दीर्घयाथ त्रि॰ या–कर्मणि थ । दीर्घकालेन याथः गन्तव्यः । दीर्घकालेन गन्तव्ये "वृथाऽसृजत् पथिभिर्दीर्घयाथैः" ऋ॰२।१८।३। "दीर्घायाथैर्दीर्घकालेन गन्तव्यैः" भा॰।

दीर्घरद पुंस्त्री॰ दीर्घो रदोऽस्य । १शूकरे त्रिका॰ स्त्रियां ङीष् । २दीर्घदन्तयुते त्रि॰ कर्म॰। ३दीर्घे दन्ते पु॰।

दीर्घरसन पुंस्त्री॰ दीर्घा रसना जिह्वास्य । सर्पे शब्दच॰ स्त्रियां ङीष् । [५ब॰। हरिद्रायाम् राजनि॰ ।

दीर्घरागा स्त्री दीर्घो बहुकालस्थायी रागो रञ्जनं यस्याः

दीर्घरात्र न॰ दीर्घा बह्व्यो रात्रयः सन्त्यत्र अर्शआ॰ अच् । १चिरकाले त्रिका॰कर्म॰। मुग्धबोधमते अ समा॰ । २दीर्घायां रात्रौ "रात्राह्नाहाः पुंसि"पा॰उक्तेः पुंस्त्वम् ।

दीर्घरोमन् पु॰दीर्घाणि रोमाण्यस्य । १भल्लूके शब्दार्थकल्प॰। २शिवानुचरभेदे दीर्घबाहुशब्दे दृश्यम् । ३धृतराष्ट्रपुत्रभेदे च "प्रमथश्च प्रमाथी च दीर्घरोमा च वीर्यवान्" भा॰आ॰ ११७अ॰ अत्र सर्वे नान्ता अदन्ताः स्युरित्युक्तेरदन्तताप्यस्य

दीर्घरोहिषक न॰नित्यकर्म॰। कत्तृणे सुगन्धतृणभेदे राजनि॰

दीर्घलोचन त्रि॰ दीर्घमायतं लोचनमस्य । १आयतनेत्रके २शिवानुचरभेदे पु॰"एते चान्ये च बहवो दीर्घास्या दीर्घलोचनाः"हरिवं॰२७अ॰३धृतराष्ट्रपुत्रभेदे पु॰ "अनाधृष्यः कुण्डभेदी विरावी दीर्घलोचनः" भा॰आ॰ ६७अ॰ । धृतराष्ट्रपुत्रोक्तौ । कर्म॰ । ४आयते नेत्रे न॰

दीर्घवंश पु॰ दीर्घो वंश इव । नलतृणे राजनि॰ कर्म्म॰ । २सन्तते कुले च ।

दीर्घवक्त्र पुंस्त्री॰ दीर्घं वक्त्रमस्य । १गजे शब्दमा॰ स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । २आयतमुखयुक्ते त्रि॰ स्त्रियां स्वाङ्गत्वेऽपि टाप् कर्म॰। ३आयते मुखे न॰

दीर्घवच्छिका स्त्री दीर्घवत् दीर्घेण तुल्यं शीकते सिञ्चति शीक–क पृषो॰ ह्रस्वः । कुम्भीरे शब्दार्थकल्प॰ ।

दीर्घवर्षाभू पुंस्त्री॰नित्यकर्म॰। श्वेतपतर्णवायाम् पारस्करनि॰

दीर्घवल्ली स्त्री नित्यकर्म्म॰। १पलाश्यां, २पातालगरुडीलतायां ३माहेन्द्रवारुण्याम् राजनि॰ कर्म॰ । ४आयतायां लतायाञ्च [स्करनिघण्टुः ।

दीर्घवृक्ष पु॰ नित्यकर्म॰। १शालवृक्षे २तालवृक्षे च पार-

दीर्घवृन्त(क) पु॰ दीर्घं वृन्तमस्य । श्योनाके वृक्षे । वा कप् । तत्रार्थे । २इन्द्रचिर्भट्यां स्त्री टाप् अमरः । संज्ञायां कन् अत इत्त्वम् दीर्घवृन्तिका । एलापर्ण्याम् स्त्री रत्नमाला ।

दीर्घशर पु॰ नित्यकर्म्म॰ । यावनाले राजनि॰ ।